DOI https://doi.org/10.37406/2521-6449/2026-1-2
УДК 37.02:378.147:070:004.9

Адамова Г. В.
доктор філософії в галузі педагогіки, доцент,
декан факультет іноземних мов, медіа та психології
Міжнародний університет
Одеса, Україна
***ORCID:** 0000-0003-4411-8484*

Фрумкіна А. Л.
доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри германських і східних мов та перекладу
Міжнародний університет
Одеса, Україна
***ORCID:** 0000-0003-2635-685X*

Громко Т. В.
доктор філологічних наук,
доцент кафедри германських і східних мов та перекладу
Міжнародний університет
Одеса, Україна
***ORCID:** 0000-0002-4661-4302*

АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ ТА АНАЛІТИЧНІ СТРАТЕГІЇ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО МЕДІЙНИКА

Анотація

У статті досліджено проблему формування професійної компетентності сучасного медійника в умовах трансформації медіапростору, цифровізації комунікацій, зростання інформаційних потоків та підвищення соціальної відповідальності медіа. Обґрунтовано, що за сучасних умов підготовка фахівців медіасфери не може обмежуватися виключно розвитком практико-орієнтованих навичок продукування контенту, а має передбачати формування аналітичного мислення, методологічної культури, дослідницьких умінь і здатності до критичного осмислення медіареальності. Увагу зосереджено на ролі академічних візій як концептуальних орієнтирів розвитку сучасної медіаосвіти, спрямованих на інтеграцію теоретичних знань, прикладних умінь і науково-дослідницької складової у структурі професійної підготовки майбутніх медійників. Показано, що академічні візії виступають не лише декларативними моделями розвитку освітніх програм, а дієвими механізмами проєктування компетентнісно орієнтованого навчального середовища, у якому поєднуються освітні, дослідницькі та професійні практики. Акцентується на аналітичних стратегіях як важливому чиннику формування професійної та дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти. Розкрито потенціал контент-аналізу, дискурс-аналізу, порівняльних і лонгітюдних досліджень як інструментів розвитку доказового мислення та культури роботи з інформацією. Узагальнено можливості використання кількісних і якісних методів аналізу в навчальному процесі й окреслено їх роль у формуванні професійної ідентичності медійника як аналітика й дослідника. Проаналізовано співвідношення між практичною спрямованістю сучасної медіаосвіти та потребою в системному розвитку дослідницьких і аналітичних компетентностей майбутніх фахівців. Обґрунтовано доцільність інтеграції аналітичних стратегій і контент-аналізу в освітні програми як інструментів реалізації академічних візій підготовки медійників, здатних до відповідальної професійної діяльності в умовах інформаційних ризиків і цифрових трансформацій. Доведено, що поєднання педагогічних, журналістських і філологічних підходів у структурі підготовки сприяє формуванню цілісної професійної ідентичності, розвитку критичного мислення, етичної відповідальності та науково-аналітичної культури майбутніх фахівців медіасфери. Визначено перспективи вдосконалення програм медіаосвіти в напрямі посилення дослідницької складової, використання цифрових аналітичних інструментів і впровадження міждисциплінарних освітніх моделей.

***Ключові слова:** академічні візії, медіаосвіта, сучасний медійник, аналітичні стратегії, контент-аналіз, професійна компетентність, дослідницька культура.*

Вступ. Сучасний етап розвитку медіасфери характеризується глибокими трансформаціями професійних ролей журналіста і медійника, зумовленими цифровізацією комунікації, зростанням обсягів інформаційних потоків, поширенням маніпулятивних технологій та підвищенням соціальної відповідальності медіа. За цих умов проблема підготовки фахівців медіасфери набуває особливої актуальності й потребує переосмислення традиційних моделей професійної освіти. Відповідно до положень Закону України «Про освіту», стратегічною метою вищої освіти є формування компетентної особистості, здатної до критичного мислення, наукового аналізу та відповідальної професійної діяльності, що безпосередньо стосується підготовки сучасного медійника [3].

© Адамова Г. В., Фрумкіна А. Л., Громко Т. В., 2026 pISSN 2521-6449

Актуальність дослідження посилюється тим, що сучасні стандарти забезпечення якості вищої освіти, зокрема «Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area» (ESG-2015), акцентують інтеграцію навчання і дослідження, розвиток дослідницьких компетентностей і студентоцентрованих підходів як обов'язкових складників освітнього процесу [19]. У цьому контексті підготовка фахівців медіасфери має орієнтуватися не лише на формування практичних навичок продукування контенту, а й на розвиток аналітичного мислення, методологічної культури та здатності до системного осмислення медіареальності.

Відповідно до положень Національної рамки кваліфікацій результати навчання інтерпретуються як інтегрована сукупність знань, умінь, комунікативних і дослідницьких компетентностей, необхідних для виконання складних професійних завдань. Це зумовлює необхідність переходу від вузько практичної моделі підготовки журналістів до комплексної моделі формування фахівця, здатного поєднувати комунікативну діяльність з аналітичною та дослідницькою роботою [4].

Важливу роль у цьому процесі відіграють академічні візії як концептуальні орієнтири розвитку освітніх програм і професійної підготовки. Академічна візія визначає стратегічні цілі освіти, окреслює модель випускника та задає напрями інтеграції теоретичної, практичної й науково-дослідницької складових. Саме в цьому контексті особливої ваги набуває поєднання педагогічних, журналістських і філологічних підходів у підготовці майбутніх медійників, що відповідає сучасним європейським підходам до медіаосвіти [15, с. 114–116].

Нормативні вимоги до змісту та результатів підготовки фахівців закріплені у стандартах вищої освіти зі спеціальностей С7 «Журналістика» та В11 «Філологія», які визначають формування здатності до критичного аналізу інформації, інтерпретації соціальних процесів, мовно-дискурсивної компетентності та дотримання професійних стандартів комунікації. У свою чергу, рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти орієнтують освітні програми на формування інтегрованих результатів навчання, розвиток академічної культури та здатності здобувачів до аналітичної й дослідницької діяльності [1].

Професійно-етичний вимір підготовки медійників регламентується стандартами журналістської діяльності та Кодексом етики українського журналіста, які встановлюють вимоги до достовірності, об'єктивності, відповідальності й відокремлення фактів від коментарів. У сучасних умовах дотримання цих стандартів неможливе без сформованої аналітичної компетентності, уміння здійснювати системний аналіз інформації та усвідомлювати соціокультурні наслідки медіакомунікації [2, с. 43–45].

Таким чином, підготовка сучасного медійника перебуває на перетині кількох освітніх і професійних парадигм – журналістської, філологічної та педагогічної, що відповідає міжгалузевому характеру спеціальностей С7 «Журналістика», В11 «Філологія» та А1 / А5 «Освітні науки / Професійна освіта». За цих умов особливого значення набуває розроблення академічних візій та аналітичних стратегій як методологічної основи формування професійної компетентності майбутніх фахівців медіасфери [6, с. 88–90].

Попри зростання кількості досліджень, присвячених медіаосвіті, журналістській підготовці та розвитку професійних компетентностей, проблема інтеграції академічних візій із науково-аналітичними стратегіями у формуванні сучасного медійника залишається недостатньо розробленою. Наявні праці здебільшого зосереджуються або на практичній підготовці журналістів, або на окремих аспектах медіааналізу [2; 12; 15], тоді як питання системного поєднання освітніх, дослідницьких і мовно-дискурсивних підходів потребує подальшого наукового осмислення.

Мета дослідження полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні інтеграції педагогічних, журналістських і філологічних підходів у формуванні аналітичної компетентності майбутніх медійників у контексті сучасних освітніх і професійних викликів.

Методологічну основу дослідження становить міждисциплінарний підхід, що поєднує педагогічні, журналістські та філологічні стратегії аналізу відповідно до сучасних вимог підготовки фахівців у галузях освіти, журналістики та гуманітарних наук. У роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. До загальнонаукових методів належать аналіз і синтез, індукція й дедукція, узагальнення та систематизація теоретичних положень, що дали змогу окреслити концептуальні засади академічних візій у підготовці сучасних медійників та систематизувати підходи до формування аналітичної компетентності [15, с. 112–118; 18, с. 64–69].

Серед спеціальних методів застосовано контент-аналіз медіатекстів, дискурс-аналіз, елементи лінгвістичного та стилістичного аналізу, а також порівняльний аналіз освітніх програм і нормативних документів. Контент-аналіз використано для виявлення аналітичних стратегій у медіадискурсі та оцінювання їхнього дидактичного потенціалу в освітньому процесі [17, с. 221–228; 18, с. 145–152]. Дискурс-аналіз і лінгвістичні методи застосовано з метою інтерпретації мовно-комунікативних стратегій та механізмів формування смислів у медіатекстах [15, с. 118–121].

Порівняльний аналіз освітніх програм і навчально-методичних матеріалів здійснено з урахуванням європейського досвіду підготовки журналістів і фахівців з медіакомунікацій, зокрема моделей формування аналітичної та дослідницької компетентностей у межах програм із *data journalism* і цифрової грамотності [2; 12; 13]. Для обробки та інтерпретації окремих масивів текстових даних використовувалися цифрові інструменти корпусного аналізу та візуалізації результатів дослідження [8].

Виклад основного матеріалу. Академічні візії у сучасній системі підготовки медійників постають як концептуальна основа формування нової професійної моделі фахівця медіасфери, здатного поєднувати комунікативну майстерність із аналітичним і дослідницьким мисленням. Актуалізація цього підходу зумовлена як трансформаціями медіапростору, так і нормативними вимогами до результатів вищої освіти, що визначають необхідність фор-

мування у здобувачів критичного мислення, дослідницьких умінь і академічної культури. У Законі України «Про освіту» наголошено на пріоритеті розвитку особистості, формуванні компетентностей, забезпеченні академічної свободи й автономії закладів вищої освіти, а також інтеграції української освітньої системи до Європейського освітнього простору, що безпосередньо актуалізує потребу в науково орієнтованій підготовці майбутніх фахівців медіасфери [3].

У сучасній освітній парадигмі поняття «академічна візія» репрезентує систему ціннісних, методологічних і стратегічних орієнтирів, спрямованих на формування цілісного професійного світогляду здобувача вищої освіти. Йдеться не лише про опанування сукупності знань і навичок, а й про розвиток здатності до рефлексії, інтерпретації та наукового осмислення медійних процесів. Такий підхід узгоджується з положеннями Національної рамки кваліфікацій, яка визначає результати навчання через інтеграцію знань, умінь, комунікативних і дослідницьких компетентностей, необхідних для виконання складних професійних і науково-аналітичних завдань [3].

Трансформація професійної моделі медійника від класичного комунікатора до аналітика й дослідника відбувається в контексті зростання ролі даних, аналітичних технологій і міждисциплінарних методів у журналістській діяльності. Сучасний фахівець медіасфери має не лише продукувати тексти, а й інтерпретувати соціальні процеси, здійснювати контент-аналіз, працювати з великими масивами інформації, застосовувати методи лінгвістичного та дискурсивного аналізу [9; 12]. Саме тому академічні візії дедалі більше орієнтовані на інтеграцію педагогічних і журналістських підходів із залученням інструментарію філології та соціальних наук [15, с. 113–117].

У цьому контексті принципово важливим є впровадження міжнародних стандартів якості вищої освіти, де акцент зроблено на студентоцентрованому навчанні, формуванні дослідницьких компетентностей і розвитку академічної культури [20]. Відповідно до цих настанов підготовка медійників має будуватися як інтегрований процес, що поєднує навчання, дослідження й професійну практику, формуючи здатність до критичного аналізу та ухвалення науково обґрунтованих рішень.

Академічні візії в системі медіаосвіти реалізуються через поєднання теоретичних курсів, практичної журналістської підготовки та науково-дослідницької діяльності здобувачів. Означуваний підхід передбачає інтеграцію лінгвістичного аналізу медіадискурсу, методів контент-аналізу, інтерпретативних і статистичних стратегій у навчальні програми, що відповідає сучасним вимогам до якості освітніх програм, сформульованим у документах Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та європейських стандартах забезпечення якості вищої освіти [5].

Компетентнісний вимір академічних візій у підготовці фахівців медіасфери полягає у формуванні здатності до наукового мислення, аналітичної інтерпретації текстів і медіапроцесів, дотримання принципів академічної доброчесності та розвитку міждисциплінарної комунікації. Поєднання педагогічних і журналістських підходів із філологічним аналізом медіадискурсу створює підґрунтя для підготовки медійника нового типу – фахівця, який одночасно володіє професійною майстерністю, науковим інструментарієм і дослідницькою культурою [12, с. 89–92; 15, с. 115–118]. Відтак саме така модель відповідає сучасним нормативним орієнтирам української та європейської системи вищої освіти й забезпечує конкурентоспроможність випускників у динамічному медіапросторі.

Аналітичні стратегії у професійній підготовці майбутніх медійників доцільно розглядати як ядро результатів навчання, оскільки сучасна медіапрактика дедалі менше зводиться до простого «виробництва повідомлень» і дедалі більше орієнтується на верифікацію, інтерпретацію, доказовий аналіз та відповідальну оцінку інформаційних впливів у складних цифрових екосистемах. Європейські рамки цифрових компетентностей підсилюють цю логіку: у документі «European Commission, Joint Research Centre. DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens» здатність працювати з інформацією й даними (пошук, критична оцінка, управління) визначено як базову умову повноцінної участі громадян у цифровому суспільстві [13, с. 15–18]. У журналістській освіті ця вимога трансформується у вимір аналітичної компетентності, що поєднує інформаційно-данієву грамотність, критичне мислення та етичну відповідальність.

В українському контексті така установка додатково посилюється державними пріоритетами розвитку медіаграмотності та протидії дезінформації. Зокрема, Стратегія розвитку медіаграмотності до 2026 року фіксує суспільний запит на фахівця, здатного не лише інформувати, а й пояснювати, перевіряти та формувати в аудиторії навички критичної оцінки повідомлень [7, с. 6–9].

У цій перспективі аналітична компетентність постає як інтегрований результат медіаосвіти. Вона охоплює, по-перше, здатність розпізнавати маніпулятивні рамки та інформаційні операції; по-друге, володіння інструментами верифікації (фактчекінг, OSINT-практики, перевірка джерел, фото – та відеоматеріалів); по-третє, алгоритмічну грамотність, що передбачає розуміння механізмів рекомендаційних систем і платформних упереджень; і, по-четверте, культуру роботи з даними – від базової статистичної грамотності до data-storytelling.

Систематичні огляди останніх років засвідчують, що саме ці компоненти формують ядро «нової» професійної підготовки журналіста. Так, огляди з проблематики викладання data journalism підкреслюють необхідність поєднання методів дослідження, роботи з даними та редакційних практик, а також звертають увагу на фрагментарність упровадження аналітичних модулів у навчальні програми [9, с. 728–732; 12, с. 61–64]. Паралельно дослідження з алгоритмічної грамотності вказують, що критичне розуміння «новинних екосистем» і впливу цифрових платформ стає обов'язковою складовою професійного мислення медійника [15, с. 120–123].

Європейський досвід демонструє, що аналітичні стратегії найбільш ефективно формуються тоді, коли навчання організоване як практико-дослідницький цикл: постановка проблеми – збір емпіричних даних – аналітична інтерпретація – публікація – рефлексія. Показовими є міжнародні програми колаборативної журналістської освіти, зокрема ініціативи типу «Crossborder Journalism Campus (Erasmus+)», у межах яких здобувачі працюють у транскордонних командах і виконують спільні аналітичні та розслідувальні проєкти [11]. У площині протидії дезінформації поширюються також інституційні інтенсиви з фактчекінгу та верифікації, які інтегрують індустріальні стандарти перевірки в освітні програми [10].

В українських реаліях аналітичні стратегії набувають додаткового адаптаційно-стійкісного виміру, зумовленого умовами війни та високими ризиками інформаційних помилок. Дослідження журналістської освіти в період воєнних викликів засвідчують актуалізацію цифрової та інформаційної грамотності, етичних орієнтирів і психологічної стійкості як ключових складників професійного мислення [14, с. 45–48]. Паралельно українські публікації про інноваційні методи підготовки майбутніх журналістів демонструють зростання ролі проєктних, кейсових і дослідницьких форматів, у яких аналітика виступає не допоміжним елементом, а принципом організації навчальних завдань [6, с. 62–64].

Особливе значення в цьому контексті має впровадження аналітичних інструментів цифрових платформ як елементу освітньої підготовки. Показовим є досвід, представлений у праці М. Запорожченка, де детально проаналізовано використання інструментів *Meta Business Suite*, *Professional Dashboard* та *YouTube Studio* для відстеження взаємодії з контентом і формування комунікаційної стратегії закладу освіти [2, с. 91–93]. Автор переконливо демонструє, що робота з аналітикою соціальних мереж дозволяє не лише оптимізувати контент-політику, а й формувати у здобувачів освіти культуру інтерпретації даних і доказового ухвалення рішень [2, с. 94]. Цей досвід є безпосередньо релевантним для підготовки майбутніх медійників, оскільки інтегрує інструментальну аналітику в освітній процес як компонент професійної компетентності.

У структурі навчальних програм ключовою ланкою формування професійного мислення медійника стає введення науково-дослідницьких методів як дидактичних інструментів. Контент-аналіз, дискурс-аналіз, порівняльні та лонгітюдні дизайни, елементи цифрової аналітики й аналізу платформних даних функціонують у двох площинах: як засоби доказової аргументації та як механізми формування професійної рефлексії. Сучасні огляди підкреслюють, що культура роботи з даними набуває методологічного статусу і потребує критичної, а не суто технічної грамотності [9, с. 728–731; 12, с. 61–64].

Практично це означає доцільність вибудовування в освітньому дизайні «аналітичних траєкторій» від критичного читання й фактчекінгу до інтегративних дослідницьких проєктів, які поєднують аналітичний матеріал із методологічною рефлексією. Така логіка узгоджується як з європейськими моделями формування стійкості до дезінформації, так і з державною рамкою розвитку медіаграмотності в Україні [11; 7], підтверджуючи системну роль аналітичних стратегій у формуванні професійної компетентності сучасного медійника.

Практичний вимір упровадження аналітичних стратегій у підготовці медійників доцільно проєктувати як послідовність навчальних дій, у межах яких здобувачі переходять від «інтуїтивного читання» медіатексту до доказового опису медіаполя. Це означає, що навчальні завдання мають формувати вміння працювати з медіаконтентом як із даними: визначати одиниці аналізу, будувати категоріальні матриці, кодувати за інструкцією, перевіряти узгодженість кодування і лише після цього інтерпретувати результати. Такий дизайн відповідає сучасним європейським підходам до розвитку інформаційно-даних компетентностей і в журналістській освіті трансформується в аналітичну компетентність як навчальний результат [13, с. 7–9].

Першим практичним кроком стає цілеспрямоване формування навичок категоризації, кодування та інтерпретації медіаконтенту через «малий» навчальний контент-аналіз. Ефективною є модель, коли здобувачі отримують не просто тему («маніпуляції в новинах»), а коротко сформульоване дослідницьке питання, чітко окреслену генеральну сукупність (наприклад, 2–3 онлайн-медіа), часові рамки і мінімальний протокол кодування. Далі вибудовується категоріальна схема (наприклад: тип джерела; наявність/відсутність верифікації; маркери оцінності; способи візуального підсилення; баланс позицій), створюється кодувальна інструкція з операційними визначеннями і прикладами (що саме вважати «оцінною лексикою», «узагальненим джерелом», «припущенням без посилання» тощо).

У межах навчальної процедури принципово важливо вводити тест міжкодувальної узгодженості як критерій якості: здобувачі бачать, що «аналітика» у медіаосвіті – це не враження, а відтворювана процедура, яка потребує узгоджених рішень і прозорих правил кодування [16, с. 23–34]. Саме на цьому етапі доцільно навчати базових показників узгодженості (від відсотка згоди до κ-статистик) і правил звітування про надійність кодування, оскільки в подальшому це стає «професійною дисципліною» у роботі з медіаданими [16, с. 23–34].

Другий практичний блок – навчання інтерпретації результатів без «перечитування» даних під наперед заданий висновок. Для цього корисні стандартизовані форми аналітичного звіту: опис вибірки, опис категорій і процедури кодування, показники узгодженості, частотні результати/порівняння, обмеження, інтерпретація з опорою на числа і приклади. У такий спосіб здобувачі засвоюють, що відповідальність медійника як антагоніста дезінформації полягає не лише у «правильному тексті», а й у здатності пояснити, на чому ґрунтується висновок. Практичну релевантність цього підсилює український приклад «аналітики цифрового контенту» як частини професійної культури: так, у статті М. Запорожченка показано, як інструменти аналітики (Meta Business Suite /

YouTube Studio) використовують для оцінювання взаємодій та коригування контентної стратегії [2, с. 91, 96]. Для медіаосвіти це зручно як дидактична аналогія: аналітичні інструменти переводять рішення з рівня інтуїції на рівень даних – і в академічному навчанні, і в редакційній практиці.

Третім практичним компонентом варто зробити лонгітюдні та порівняльні дизайни як обов'язкову складову освітніх програм, адже вони формують у здобувачів «часове» і «контекстне» мислення щодо медіареальності. Лонгітюд у навчальному форматі може бути коротким (4–8 тижнів у межах семестру) або модульним (дві хвилі кодування – на початку й наприкінці семестру). Типове навчальне завдання: «як змінюється тональність/джерельна база/структура заголовків у висвітленні теми X протягом N тижнів» або «як змінюється репрезентація групи/події після інформаційного приводу». Порівняльні дослідження можуть поєднувати український і європейський сегменти медіа (наприклад, порівняти практики верифікації у двох країнах) – це напряму підтримує ідею інтернаціоналізації та порівняльності в сучасній журналістській освіті. Досвід викладання data journalism, узагальнений у систематичному огляді, підкреслює: найкращі результати дає модель, де робота з даними, дослідницький дизайн і редакційні практики інтегровані в одне навчальне ціле, а не рознесені на «теорію» і «практику» [9, с. 722–743]. Саме тому лонгітюдні й порівняльні завдання корисно завершувати не лише «звітністю», а підготовкою аналітичного матеріалу (пояснювальна стаття, дата-сторітелінг, фактчек-розбір) із додатком методологічної довідки (коротко: вибірка, категорії, надійність, обмеження).

Четвертий практичний блок – цифрові інструменти (SPSS та програми аналізу текстів) як частина навчальної інфраструктури аналітичних стратегій. Важливо методично обмежити цей компонент: інструменти мають виконувати роль засобу для перевірки, візуалізації та реплікації, а не перетворюватися на «курс кнопок». Раціональна схема така: (а) первинне кодування – у табличному форматі (Google Sheets/Excel) із чіткою структурою змінних; (б) імпорт у статистичний пакет (SPSS) для частот, перехресних таблиць, простих перевірок зв'язків і побудови графіків; (в) коротке читання результатів у «редакційному» форматі. На цьому етапі доречно закладати мінімальну статистичну культуру: середнє/медіана (де доречно), частки, довірчі інтервали як обережність інтерпретації, базові тести для перевірки гіпотез, оскільки саме цього найчастіше бракує для переходу від «опису» до «доказової аргументації» в медіааналітиці [9, с. 722–743].

Паралельно доцільно використовувати програми аналізу текстів із чітко окресленою дидактичною рамкою: здобувачі мають усвідомлювати різницю між контент-аналізом із категоріями та процедурою кодування і комп'ютерним текстовим аналізом (частотність, колокації, ключові слова, тематичні поля). Текстові інструменти вводяться як засіб «передкодингу» (виявлення повторюваних маркерів, термінів, оцінних конструкцій) і як підтримку дискурсивного аналізу (словники маркерів, порівняння корпусів новин різних медіа).

У навчальному процесі це доцільно організовувати у форматі лабораторних міні-циклів: (1) формування корпусу текстів; (2) частотний та ключовий аналіз; (3) висування гіпотез щодо дискурсивних стратегій; (4) перевірка гіпотез шляхом ручного кодування вибірки та тесту міжкодувальної узгодженості. Така модель формує у здобувачів методологічну дисципліну: «інструмент виявив сигнал → кодування перевірило сигнал → інтерпретація пояснила значення сигналу» [16, с. 23–34].

Міждисциплінарний підхід у формуванні аналітичних стратегій доцільно реалізовувати не декларативно, а у форматі спільних модулів і єдиних критеріїв оцінювання, де педагогіка задає дидактичну логіку, журналістика – професійні стандарти доказовості та верифікації, а філологія – інструменти лінгвістичного аналізу медіадискурсу. Практичним втіленням такого підходу може бути інтегрований модуль «Медіатекст як дані», у межах якого здобувачі: (а) застосовують лінгвістичні процедури (оцінність, модальність, маркери авторської позиції, рамкування); (б) використовують соціально-комунікаційні критерії (джерела, баланс, типи повідомлень, візуальні підсилювачі); (в) здійснюють статистичну перевірку повторюваних патернів; (г) оформлюють результати у вигляді аналітичного матеріалу для публічного простору.

У європейській рамці цифрових компетентностей така модель відповідає ідеї комплексного поєднання інформаційно-даних грамотності, комунікації та етичної відповідальності [13]. В українському контексті вона також спирається на потребу підготовки фахівця, здатного працювати в умовах інформаційних ризиків і підвищених вимог до верифікації, а приклади використання інструментів аналітики для корекції контентної політики на основі метрик взаємодії засвідчують, що аналітичність є не додатковим елементом, а механізмом професійного самоконтролю і розвитку [1, с. 96].

У підсумку практична модель упровадження аналітичних стратегій у підготовці медійників може бути представлена у вигляді «аналітичної траєкторії» навчального курсу: базовий контент-аналіз (категорії → кодування → надійність → інтерпретація) → короткий лонгітюд або порівняльне дослідження (динаміка / відмінності) → цифрова обробка й візуалізація даних (SPSS / табличні інструменти) → інструментальний текстовий аналіз (передкодинг / формування гіпотез) → інтегрований медіапроєкт (аналітичний матеріал + методологічний додаток). Саме така логіка дозволяє зберегти баланс між практичною підготовкою і дослідницькою складовою: практика стає простором застосування методів, а методи – інструментом формування професійного мислення сучасного медійника.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що академічні візії відіграють визначальну роль у формуванні професійної моделі сучасного медійника, оскільки саме вони задають стратегічні орієнтири розвитку освітніх програм, визначають ціннісно-методологічні засади

підготовки фахівців та забезпечують інтеграцію теоретичної, практичної й науково-дослідницької складових навчального процесу. У сучасній освітній парадигмі академічні візії постають не лише як концептуальні декларації, а як дієві механізми проєктування компетентнісно орієнтованих програм, спрямованих на підготовку медійника нового типу – аналітика, інтерпретатора та дослідника медіареальності.

Доведено, що аналітичні стратегії становлять ключовий інструмент розвитку професійної та дослідницької компетентності майбутніх медійників. Їх упровадження в освітній процес забезпечує формування здатності до критичного аналізу інформації, верифікації джерел, інтерпретації медіадискурсу, роботи з даними та аргументованого ухвалення професійних рішень. Поєднання контент-аналізу, дискурс-аналізу, порівняльних і лонгітюдних досліджень, а також використання цифрових аналітичних інструментів сприяє переходу від інтуїтивної журналістської практики до доказової, методологічно вивіреної діяльності, що відповідає сучасним європейським стандартам підготовки фахівців медіасфери.

Обґрунтовано, що ефективне впровадження аналітичних стратегій можливе за умови міждисциплінарної інтеграції педагогічних, журналістських і філологічних підходів, а також системного поєднання навчальних і дослідницьких компонентів у структурі освітніх програм. Така інтеграція забезпечує формування цілісної професійної ідентичності медійника, здатного поєднувати практичну діяльність із науково-аналітичним осмисленням медіапроцесів і відповідальною комунікаційною практикою.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням і емпіричною апробацією моделей інтеграції аналітичних стратегій у навчальні плани спеціальностей журналістського та філологічного спрямування, удосконаленням методик формування аналітичної й дослідницької компетентності в умовах цифрової трансформації освіти, а також із розширенням порівняльних досліджень європейського й українського досвіду підготовки медійників. Особливу наукову й практичну цінність становлять подальші розвідки, спрямовані на вивчення впливу штучного інтелекту, автоматизованих систем аналізу контенту та алгоритмічних платформ на трансформацію професійних компетентностей і зміст медіаосвіти.

Список використаних джерел

1. Бутенко А., Денискіна Г., Єременко О., Книш О., Сімшаг І., Требенко О. Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми : метод. посіб. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2024. 126 с. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/12/Роз'яснення-що́до-застосування-Критеріїв-оцінювання-я́кості-освітньої-програми.pdf (дата звернення: 21.01.2026).

2. Запорожченко М. Використання аналітичних інструментів соціальних мереж як важливого елементу комунікаційної стратегії в закладі освіти. *Школа управління.* 2023. № 1(96). С. 91–96. DOI: https://doi.org/10.54662/veresen.1.2023.07

3. Закон України «Про освіту» : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змін. і допов.). Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380. С. 5–31.

4. Кабінет Міністрів України. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 (у ред. постанови від 25.06.2020 № 519). Офіційний вісник України. 2020. № 55. С. 1724–1738.

5. Кабінет Міністрів України. Стратегія розвитку медіаграмотності до 2026 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2024 № 449-р. Київ, 2024. 24 с.

6. Пристай Г. В. Інноваційні методи формування компетентностей майбутніх журналістів. *Український інформаційний простір*. 2022. № 2 (10). С. 86–95.

7. Стратегія розвитку медіаграмотності до 2026 року : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.05.2024 № 449-р. Київ, 2024. 24 с.

8. Anthony L. AntConc (Corpus Analysis Toolkit): Documentation and Project Materials. Version 3.x–4.x. URL: https://www.laurenceanthony.net/software/antconc (дата звернення: 21.01.2026).

9. Bhaskaran H., Kashyap G., Mishra H. Teaching Data Journalism: A Systematic Review. *Journalism Practice.* 2022. Vol. 16, № 3. P. 722–743. DOI: https://doi.org/10.1080/17512786.2022.2044888.

10. CFI. Summer University on Fact-Checking and Source Verification: Training Materials. Paris, 2024. URL: https://cfi.fr (дата звернення: 21.01.2026).

11. Crossborder Journalism Campus (Erasmus+). Educational model and cooperation practices (2022–2024). URL: https://crossborderjournalismcampus.eu/ (дата звернення: 21.01.2026).

12. Erkmen Ö. Data journalism: A systematic literature review. *Journalism Studies.* 2024. Vol. 25, № 1. P. 58–79. DOI: https://doi.org/10.1080/1461670X.2023.2289885.

13. European Commission, Joint Research Centre. DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2022. 216 p. DOI: https://doi.org/10.2760/115376 (дата звернення: 21.01.2026).

14. Fiialka S., Kornieva Z. Journalism Education in Times of War: New Challenges and Adaptation Strategies. *Advanced Education.* 2024. № 23. P. 41–50. DOI: https://doi.org/10.20535/2410-8286.316512

15. Garavaglia A., Petti L. Media education in the Postdigital era: how to incorporate data literacy, media literacy, AI literacy and/or multi-literacies into theoretical frameworks? *Journal of Inclusive Methodology and Technology in Learning and Teaching*. 2025. Vol. 5, № 3. P. 112–128. URL: https://www.inclusiveteaching.it/index.php/inclusiveteaching/article/view/393 (дата звернення: 21.01.2026).

16. Hallgren K. A. Computing Inter-Rater Reliability for Observational Data: An Overview and Tutorial. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology.* 2012. Vol. 8, № 1. P. 23–34. DOI: https://doi.org/10.20982/tqmp.08.1.p023

17. Krippendorff K. Content Analysis: An Introduction to Its Methodology. 4th ed. Thousand Oaks : SAGE, 2018. 472 p. DOI: https://doi.org/10.4135/9781071878781

18. Neuendorf K. A. The Content Analysis Guidebook. 3rd ed. Thousand Oaks : SAGE, 2017. 480 p. https://doi.org/10.4135/9781071802878

19. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels : ENQA ; ESU ; EUA ; EURASHE, 2015. 48 p. URL: https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf (дата звернення: 21.01.2026)

Adamova H. V.
PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Dean of the Faculty of Foreign Languages, Media and Psychology
International University
Odesa, Ukraine
***ORCID:** 0000-0003-4411-8484*

Frumkina A. L.
Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Germanic and Oriental Languages and Translation
International University
Odesa, Ukraine
***ORCID:** 0000-0003-2635-685X*

Hromko T. V.
Doctor of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Germanic and Oriental Languages and Translation
International University
Odesa, Ukraine
***ORCID:** 0000-0002-4661-4302*

ACADEMIC VISIONS AND ANALYTICAL STRATEGIES IN THE FORMATION OF A MODERN MEDIA PROFESSIONAL

Abstract

The article examines the problem of forming the professional competence of a modern media professional in the context of media space transformation, digitalization of communication, increasing information flows, and growing social responsibility of the media. It is substantiated that under contemporary conditions, the training of media specialists cannot be limited exclusively to the development of practice-oriented skills in content production, but must also include the formation of analytical thinking, methodological culture, research skills, and the ability to critically interpret media reality.

Special attention is paid to the role of academic visions as conceptual guidelines for the development of modern media education aimed at integrating theoretical knowledge, applied skills, and research components into the structure of professional training of future media professionals. It is shown that academic visions function not only as declarative models of educational program development but also as effective mechanisms for designing a competence-oriented learning environment that combines educational, research, and professional practices.

Emphasis is placed on analytical strategies as an important factor in shaping the professional and research competence of higher education students. The potential of content analysis, discourse analysis, comparative and longitudinal studies is revealed as tools for developing evidence-based thinking and a culture of working with information. The possibilities of using quantitative and qualitative methods of analysis in the educational process are summarized, and their role in forming the professional identity of a media professional as an analyst and researcher is outlined.

The relationship between the practical orientation of modern media education and the need for systematic development of research and analytical competencies of future specialists is analyzed. The expediency of integrating analytical strategies and content analysis into educational programs as tools for implementing academic visions of training media professionals capable of responsible professional activity in the context of information risks and digital transformations is substantiated.

It is proved that the combination of pedagogical, journalistic, and philological approaches in the structure of training contributes to the formation of a holistic professional identity, the development of critical thinking, ethical responsibility, and scientific-analytical culture of future media specialists. The prospects for improving media education programs toward strengthening the research component, using digital analytical tools, and implementing interdisciplinary educational models are determined.

***Key words:** academic visions, media education, modern media professional, analytical strategies, content analysis, professional competence, research culture.*

References

1. Butenko, A., Denyskina, H., Yeremenko, O., Knysh, O., Simshah, I., & Trebenko, O. (2024). Roziasnennia shchodo zastosuvannia Kryteriiv otsiniuvannia yakosti osvitnoi prohramy [Guidelines on the application of criteria for evaluating educational programme quality]. Kyiv: National Agency for Higher Education Quality Assurance, 126 p. [in Ukrainian].

2. Zaporozhchenko, M. (2023). Vykorystannia analitychnykh instrumentiv sotsialnykh merezh yak vazhlyvoho elementu komunikatsiinoi stratehii v zakladi osvity [Use of social media analytical tools as an important element of communication strategy in an educational institution]. *Shkola upravlinnia*, 1(96), 91–96. https://doi.org/10.54662/veresen.1.2023.07 [in Ukrainian].

3. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). Zakon Ukrainy “Pro osvitu” vid 05.09.2017 No. 2145-VIII zi zminamy ta dopovnenniamy [Law of Ukraine “On Education”]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 38–39, Art. 380, 5–31 [in Ukrainian].

4. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020). Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii: Postanova vid 23.11.2011 No. 1341 (v redaktsii vid 25.06.2020 No. 519) [On approval of the National Qualifications Framework]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, 55, 1724–1738 [in Ukrainian].

5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). *Stratehiia rozvytku mediahramotnosti do 2026 roku* [Strategy for Media Literacy Development until 2026]. Kyiv, 24 p. [in Ukrainian].

6. Prystai, H. V. (2022). Innovatsiini metody formuvannia kompetentnostei maibutnikh zhurnalistiv [Innovative methods of forming future journalists’ competences]. *Ukrainskyi informatsiinyi prostir*, 2(10), 86–95 [in Ukrainian].

7. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). *Stratehiia rozvytku mediahramotnosti do 2026 roku* [Strategy for Media Literacy Development until 2026]. Kyiv, 24 p. [in Ukrainian].

8. Anthony, L. (2026). AntConc (Corpus Analysis Toolkit): Documentation and Project Materials (Version 3.x–4.x). Retrieved from https://www.laurenceanthony.net/software/antconc [in English].

9. Bhaskaran, H., Kashyap, G., & Mishra, H. (2022). Teaching data journalism: A systematic review. *Journalism Practice*, Vol. 16, 3, 722–743. https://doi.org/10.1080/17512786.2022.2044888 [in English].

10. CFI. (2024). Summer University on Fact-Checking and Source Verification: Training Materials. Paris. Retrieved from https://cfi.fr [in English].

11. Crossborder Journalism Campus (Erasmus+). (2024). Educational model and cooperation practices (2022–2024). Retrieved from. Retrieved from https://crossborderjournalismcampus.eu/ [in English].

12. Erkmen, Ö. (2024). Data journalism: A systematic literature review. *Journalism Studies*, 25(1), 58–79. https://doi.org/10.1080/1461670X.2023.2289885 [in English].

13. European Commission, Joint Research Centre. (2022). DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 216 p. Retrieved from https://doi.org/10.2760/115376 [in English].

14. Fiialka, S., & Kornieva, Z. (2024). Journalism education in times of war: New challenges and adaptation strategies. *Advanced Education*, 23, 41–50 https://doi.org/10.20535/2410-8286.316512 [in English].

15. Garavaglia, A., & Petti, L. (2025). Media education in the postdigital era: How to incorporate data literacy, media literacy, AI literacy and/or multi-literacies into theoretical frameworks? *Journal of Inclusive Methodology and Technology in Learning and Teaching*, 5(3), 112–128. Retrieved from https://www.inclusiveteaching.it/index.php/inclusiveteaching/article/view/393 [in English].

16. Hallgren, K. A. (2012). Computing inter-rater reliability for observational data: An overview and tutorial. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 8(1), 23–34. https://doi.org/10.20982/tqmp.08.1.p023 [in English].

17. Krippendorff, K. (2018). Content Analysis: An Introduction to Its Methodology (4th ed.). Thousand Oaks: SAGE, 472 p. https://doi.org/10.4135/9781071878781 [in English].

18. Neuendorf, K. A. (2017). The Content Analysis Guidebook (3rd ed.). Thousand Oaks: SAGE, 480 p. https://doi.org/10.4135/9781071802878 [in English].

19. ENQA, ESU, EUA, & EURASHE. (2015). Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels, 48 p. [in English]. https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf [in English].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 02.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 17.04.2026